

ÁLLÁSFOGLALÁS

Alábbiakban összegezzük a törvénymódosítással kapcsolatos véleményünket. Fontos megemlítenünk, hogy a módosítás előkészítési szakaszában a gyógypedagógus-képzést folytató egyetemek a módosítás 10.§-a vonatkozásában a folyamatban nem vettek részt, így ezzel kapcsolatos szakmai véleményünket, szempontjainkat dr. Palkovics László államtitkár úrnak írt levélben fogalmazhattuk meg első alkalommal.

10. §

Az Nkt. 47. § (9) bekezdés c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép és a bekezdés a következő d) ponttal egészül ki:

(A gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményben)

„c) az enyhe értelmi fogyatékos tanulók idegen nyelv oktatását elláthatja gyógypedagógus végzettséggel és szakképzettséggel, továbbá „komplex” típusú felsőfokú államilag elismert nyelvvizsga-bizonyítvánnyal vagy azzal egyenértékű okirattal rendelkező pedagógus,

d) az enyhe értelmi fogyatékos tanulók rajz, testnevelés, technika, ének-zene, etika, a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók rajz, technika, ének-zene, etika, valamint az egyes kerettantervek által tartalmilag ezekkel egyenértékű tantárgyak oktatását elláthatja a tantárgynak megfelelő szakos tanár is.”

A 10. § d pontjához a következő részletező megállapításokat tesszük hozzá:

Az enyhén értelmi fogyatékos és a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók fejlődésmenete atipikus. Azaz esetükben a tanult pszichikus rendszerek (képességstruktúrák) alakulásának változatos, egymással kölcsönhatásban lévő, a tanulási nehézségeket gyakran jelentősen fokozó mintázatai jelennek meg.

A tanulási képességek nevelése csak akkor történhet eredményesen, ha individualizált gyógypedagógiai diagnosztikára épül, amely részletesen feltárja a képességstruktúrát, a szociokulturális helyzetet, az előzetes tudásokat, valamint az egyén életútját. Erre alapozva lehetséges a szükségletek individuális kielégítése (folyamatos, többdimenziós differenciálás), a motivációk és készségek fejlesztése valamint a szokások és a viselkedés alakítása.

Mindezek alapján nélkülözhetetlennek tartjuk a megfelelő, szakirányos végzettséggel rendelkező gyógypedagógust az enyhén értelmi fogyatékos és a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók oktatásában, nevelésében az alábbi szakmai szempontok érvényesülése érdekében:

- (i) Az enyhén értelmi fogyatékos és a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók oktatása-nevelése olyan speciális ismereteket és gyógypedagógiai módszertani tudást igényel, amely nem biztosított a tantárgynak megfelelő szakos pedagógus alkalmazásával.
- (ii) A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók oktatása-nevelése a gyógypedagógiai intézményekben olyan összetett feladat, ami az értelmileg akadályozottak pedagógiája szakirányt végzett gyógypedagógusok számára is kihívást jelent. A kerettantervben és az Irányelvekben előírtakat személyre szabottan, a tanulók individuális nevelési és oktatási szükségleteihez igazodóan kell folyamatosan adaptálni tartalmi és módszertani szempontból egyaránt. A nem beszélő középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók oktatása-nevelése során alternatív és augmentatív kommunikációra (AAK) van szükség minden tanórán.

- (iii) A tudáshoz való egyenlő esélyű hozzáférés, az ehhez szükséges akadálymentesítés (tudásanyag kis lépésekre bontása, a tudástranszfer kialakítása, megfelelő szemléltetés biztosítása, a tananyag cselekvés- és fejlődésorientált adaptálása stb.) megfelelő biztosítása nem garantálható speciális felkészültség nélkül.
- (iv) A gyógypedagógiai szempontból szakszerű felkészítés, nevelés, oktatás hiánya az enyhén értelmi fogyatékos, valamint a középsúlyosan értelmi fogyatékos diákok körében felnőtt korukban magasabb támogatási szükségletet eredményezhet.
- (v) A gyógypedagógus-képzés során elsajátított anatómiai, kórtani, gyógypedagógiai pszichológiai, neurobiológiai és gyógypedagógiai módszertani tudás (ismeretek és tapasztalatok) teszik kompetenssé a gyógypedagógust, hogy az enyhén értelmi fogyatékos és a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók az iskolai nevelés során a lehető legönállóbb életre is felkészülhessenek, szakmát tanuljanak, sikeresen léphessenek be a munkaerőpiacra.
- (vi) Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek és a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók szocializációjában a rajz, technika, valamint ének-zene tantárgyak kiemelten fontos területeket jelentenek. A gyógypedagógus-képzés megújított tantervében a testnevelés és sport, az életvitel és gyakorlat műveltségterületek általános és specifikus tartalmi tovább bővültek és erősödtek. Ezek az ismeretek, kompetenciák a tantárgyi szakos végzettségű pedagógusok számára nem érhetők el, azonban az egyre összetettebb nehézségekkel rendelkező, jelentősebb mértékű képességzavart mutató tanulók oktatásához, neveléséhez elengedhetetlenek. A gyógypedagógus-hallgatók a képzés során speciális szempontokat és módszereket sajátítanak el a tanulók szociális kompetenciáinak fejlesztéséhez is.
- (vii) Az autizmus spektrumzavarhoz is gyakran társul értelmi fogyatékoság, így az enyhén értelmi fogyatékos és autizmusban érintett, illetve a középsúlyosan értelmi fogyatékos és autizmusban érintett tanulókat is hátrányos helyzetbe hozhatja a törvényi változás. Mivel a nevelés-oktatás egyben kommunikációs folyamat is, az autizmus spektrumzavarban érintett tanulóknál speciális társas-kommunikációs támogatásra van szükség, amelyet a megfelelő, célzott ismeretekkel rendelkező gyógypedagógus tud biztosítani.
- (viii) A törvényi változások befolyásolhatják a gyógypedagógus-képzésbe bekapcsolódni kívánó diplomás és nem diplomás jelentkezők számát, ami rövid távon is a gyógypedagógus-hiány fokozódásához vezethet.

Budapest, 2017. június 12.

ELTE BGGyK Tanulásban Akadályozottak Pedagógiája Szakcsoport

ELTE BGGyK Értelmileg Akadályozottak Pedagógiája Szakcsoport